TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2018. gada 7. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesas kompetence – Direktīva 2003/86/EK – Tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos – 15. pants – Atteikums piešķirt patstāvīgu uzturēšanās atļauju – Valsts tiesiskais regulējums, kurā ir paredzēts pienākums sekmīgi nokārtot sabiedriskās integrācijas pārbaudījumu

Lieta C-257/17

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Raad van State* (Valsts padome, Nīderlande) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2017. gada 10. maijā un kas Tiesā reģistrēts 2017. gada 15. maijā, tiesvedībā

C,

A

pret

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: ceturtās palātas priekšsēdētājs M. Vilars [*M. Vilaras*], kas pilda trešās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši J. Malenovskis [*J. Malenovský*], L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*] (referents), M. Safjans [*M. Safjan*] un D. Švābi [*D. Šváby*],

ģenerāladvokāts: P. Mengoci [*P. Mengozzi*],

sekretāre: R. Šereša [*R. Şereş*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2018. gada 19. marta tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– C un A vārdā – *C. F. Wassenaar*, *advocaat*,

– Nīderlandes valdības vārdā – *M. K. Bulterman*, *H. S. Gijzen* un *M. A. M. de Ree*, pārstāves,

– Austrijas valdības vārdā – *G. Eberhard*, pārstāvis,

– Eiropas Komisijas vārdā – *C. Cattabriga* un *G. Wils*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – holandiešu.

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2018. gada 27. jūnija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes Direktīvas 2003/86/EK (2003. gada 22. septembris) par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos (OV 2003, L 251, 12. lpp.) 15. panta 1. un 4. punktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar strīdiem starp C un A, kas ir trešo valstu valstspiederīgie, un *Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie* (drošības un tieslietu valsts sekretārs, Nīderlande) (turpmāk tekstā – "valsts sekretārs") par to, ka pēdējais minētais ir noraidījis viņu pieteikumus grozīt ierobežojumu, kas ir noteikts viņu termiņuzturēšanās atļaujās, un, runājot par C, ir atsaucis viņa termiņuzturēšanās atļauju.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2003/86

3 Direktīvas 2003/86 15. apsvērums ir formulēts šādi:

"Jāveicina ģimenes locekļu integrācija. Šim nolūkam tiem piešķir no apgādnieka neatkarīgu statusu, jo īpaši laulības vai partnerības sabrukuma gadījumā, un pieeju izglītībai, nodarbinātībai un profesionālajām apmācībām ar tādiem pašiem nosacījumiem kā personām, ar kurām tās ir atkalapvienotas saskaņā ar atbilstošajiem nosacījumiem."

4 Saskaņā ar šīs direktīvas 2. panta c) punktu "apgādnieks" ir definēts kā "trešās valsts pilsonis, kas likumīgi uzturas dalībvalstī un iesniedz pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanos vai kura ģimenes locekļi iesniedz pieteikumu par atkalapvienošanos ar viņu".

5 Minētās direktīvas 3. panta 3. punkts ir formulēts šādi:

"Šī direktīva neattiecas uz Savienības pilsoņu ģimenes locekļiem."

6 Šīs pašas direktīvas 7. panta 2. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstis var pieprasīt trešo valstu pilsoņiem īstenot integrācijas pasākumus saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

Attiecībā uz bēgļiem un/vai bēgļu ģimenes locekļiem, kas noteikti 12. pantā, pirmajā daļā minētos integrācijas pasākumus var noteikt tikai, ja personām ir piešķirta ģimenes atkalapvienošanās atļauja."

7 Direktīvas 2003/86 15. pantā ir noteikts:

"1. Ne vēlāk kā pēc piecu gadu uzturēšanās, un pie nosacījuma, ka ģimenes locekļiem nav piešķirta uzturēšanās atļauja citu iemeslu, nevis ģimenes atkalapvienošanās dēļ, laulātais vai neprecējies partneris un bērns, kurš sasniedzis pilngadību, nepieciešamības gadījumā, iesniedzot pieteikumu, ir tiesīgs saņemt patstāvīgu uzturēšanās atļauju, kas nav saistīta ar apgādnieka uzturēšanās atļauju.

Dalībvalstis var ierobežot uzturēšanās atļauju piešķiršanu, kas noteiktas pirmajā daļā, laulātajam vai neprecētam partnerim ģimenes attiecību sabrukuma gadījumā.

[..]

4. Noteikumus, kas attiecas uz patstāvīgas uzturēšanās atļaujas piešķiršanu un derīguma termiņu, paredz attiecīgās valsts tiesību akti."

Direktīva 2003/109/EK

8 Padomes Direktīvas 2003/109/EK (2003. gada 25. novembris) par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji (OV 2004, L 16, 44. lpp.), 5. panta 2. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstis var pieprasīt trešo valstu pilsoņiem izpildīt integrācijas nosacījumus saskaņā ar valsts tiesību aktiem."

Nīderlandes tiesības

9 *Vreemdelingenbesluit 2000* (2000. gada lēmums par ārvalstniekiem) 3.51. pantā ir paredzēts:

"1. Termiņuzturēšanās atļauja [..], kurā ir noteikts ierobežojums pastāvīgu humānu apsvērumu dēļ, var tikt izsniegta ārvalstniekam, kas:

a) piecus gadus uzturas Nīderlandē atbilstoši uzturēšanās atļaujai, kurā ir noteikts 1.° punktā paredzētais ierobežojums, [..]:
1°. uzturas kā tādas personas ģimenes loceklis, kurai ir pastāvīgas uzturēšanās tiesības;

[..]

5. 3.80a pantu piemēro 1. punkta a) apakšpunkta 1.° punktā paredzētajiem ārvalstniekiem [..]."

10 Šī lēmuma 3.80a pants ir formulēts šādi:

"1. Pieteikumu par uzturēšanās atļaujas pārveidošanu [..] par uzturēšanās atļauju ar ierobežojumu pastāvīgu humānu apsvērumu dēļ noraida, ja pieteikumu ir iesniedzis ārvalstnieks 3.51. panta 1. punkta sākuma daļas un a) apakšpunkta 1.° punkta izpratnē, kas nav sekmīgi nokārtojis Likuma par integrāciju 7. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzēto pārbaudījumu vai kas nav ieguvis diplomu, sertifikātu vai citu dokumentu šī paša likuma 5. panta 1. punkta c) apakšpunkta izpratnē.

2. Šā panta [1. punkts] nav piemērojams, ja ārvalstnieks:

[..]

e) ir atbrīvots no sabiedriskās integrācijas pienākuma [..]

[..]

4. Turklāt ministrs var nepiemērot 1. punktu, ja viņš uzskata, ka šīs tiesību normas piemērošana izraisa acīmredzamas būtiski netaisnīgas situācijas."

11 *Wet inburgering* (Likums par integrāciju) 6. panta 1. punktā ir noteikts:

"Ministrs no sabiedriskās integrācijas pienākuma atbrīvo personu, ja:

a) tā ir pierādījusi, ka garīgas vai fiziskas invaliditātes vai garīgu traucējumu dēļ tā ilgu laiku nav bijusi spējīga sekmīgi nokārtot sabiedriskās integrācijas pārbaudījumu;

b) pamatojoties uz personas, kam ir pienākums integrēties, pierādītiem centieniem, viņš secina, ka tai saprātīgi nav iespējams izpildīt sabiedriskās integrācijas pienākumu."

12 Šī likuma 7. panta 1. un 2. punkts ir formulēti šādi:

"1. Persona, kam ir pienākums integrēties, trīs gadu laikā iegūst mutiskās un rakstiskās holandiešu valodas prasmes, kas atbilst vismaz Eiropas Vienotās moderno svešvalodu prasmes līmeņa noteikšanas sistēmas A 2 līmenim, kā arī zināšanas par Nīderlandes sabiedrību.

2. Persona, kam ir pienākums integrēties, savu integrācijas pienākumu ir izpildījis, ja:

a) tas veiksmīgi ir nokārtojis ministra noteikto pārbaudījumu vai

b) tas ir ieguvis diplomu, sertifikātu vai citu dokumentu 5. panta 1. punkta c) apakšpunkta izpratnē."

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

C situācija

13 Laikposmā no 2008. gada 5. novembra līdz 2014. gada 5. novembrim C bija izdota uzturēšanā atļauja, lai viņa varētu uzturēties pie sava laulātā, Nīderlandes pilsoņa. 2014. gada 20. augustā C iesniedza pieteikumu šo atļauju pārveidot par ilgstošas uzturēšanās atļauju.

14 2015. gada 2. februārī valsts sekretārs šo pieteikumu noraidīja, jo C nebija pierādījusi, ka viņa ir sekmīgi nokārtojusi sabiedriskās integrācijas pārbaudījumu vai arī ka viņa ir atbrīvota no sabiedriskās integrācijas pienākuma. Ar atpakaļejošu spēku no 2014. gada 10. februāra viņš arī atsauca uzturēšanās atļauju, kas C bija izsniegta, lai viņa varētu uzturēties pie sava laulātā, jo viņa no šī datuma vairs nedzīvoja tajā pašā adresē, kurā dzīvoja viņas laulātais.

15 Pēc C iesniegtās sūdzības valsts sekretārs ar 2015. gada 24. jūlija lēmumu no 2015. gada 16. februāra piešķīra C patstāvīgu uzturēšanas atļauju. Šis lēmums bija pamatots ar to, ka C valsts sekretāram bija nosūtījusi *Dienst Uitvoering Onderwijs* (Izglītības īstenošanas dienests, Nīderlande) 2015. gada 15. februāra atzinumu, kurā ir konstatēts, ka viņa ir atbrīvota no integrācijas pienākuma. Tomēr valsts sekretārs saglabāja uzturēšanās atļaujas, kas C bija izsniegta, lai viņa varētu uzturēties pie sava laulātā, atsaukumu ar atpakaļejošu spēku no 2014. gada 10. februāra.

16 C par valsts sekretāra 2015. gada 24. jūlija lēmumu iesniedza prasību *rechtbank den Haag zittingsplaats Rotterdam* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Roterdamā, Nīderlande). Ar 2016. gada 5. janvāra spriedumu šī tiesa šo prasību noraidīja.

17 C par minēto spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību iesniedzējtiesā.

A situācija

18 Laikposmā no 1997. gada 20. decembra līdz 2016. gada 15. oktobrim A bija uzturēšanās atļauja, lai viņš varētu uzturēties pie savas laulātās, Nīderlandes pilsones. 2014. gada 11. novembrī A iesniedza pieteikumu šo atļauju pārveidot par ilgstošas uzturēšanās atļauju.

19 2015. gada 26. februārī valsts sekretārs šo pieteikumu noraidīja tāpēc, ka A nebija pierādījis, ka viņš ir sekmīgi nokārtojis integrācijas pārbaudījumu vai arī ka viņš ir atbrīvots no sabiedriskās integrācijas pienākuma.

20 Pēc A iesniegtās sūdzības valsts sekretārs ar 2015. gada 21. septembra lēmumu saglabāja savu sākotnējo lēmumu.

21 A par minēto lēmumu iesniedza prasību *rechtbank den Haag zittingsplaats Rotterdam* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Roterdamā). Ar 2016. gada 25. maija spriedumu minētā tiesa šo prasību noraidīja.

22 A par minēto spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību iesniedzējtiesā.

Kopīgi apsvērumi par C un A situācijām

23 Iesniedzējtiesa uzskata, ka saskaņā ar Direktīvas 2003/86 3. panta 3. punktu pamatlietā aplūkotās situācijas neietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā, jo attiecīgie C un A laulātie ir Nīderlandes pilsoņi.

24 Minētās direktīvas 15. pants tomēr pēc analoģijas esot piemērojams A un C, ciktāl Nīderlandes tiesībās ir paredzēts, ka tad, ja, kā tas ir šajā gadījumā, Nīderlandes tiesību aktos nav nošķirta situācija, uz kuru attiecas Savienības tiesības, un situācija, uz kuru šīs tiesības neattiecas, atbilstošās minēto tiesību normas tieši un bez nosacījumiem ir piemērojamas iekšējai situācijai.

25 Lai gan tāpēc iesniedzējtiesa uzskata, ka Direktīvas 2003/86 15. panta interpretācija ir noteicoša pamatlietu iznākumam, tā tomēr, ņemot vērā 2012. gada 18. oktobra spriedumu *Nolan* (C-583/10, EU:C:2012:638), vaicā, vai Tiesas kompetencē ir atbildēt uz prejudiciālu jautājumu, interpretējot šo pantu tādās situācijās kā pamatlietā aplūkotās.

26 Apstiprinošas atbildes gadījumā iesniedzējtiesa jautā, vai ar Direktīvas 2003/86 15. pantu ir saderīgs valsts tiesiskais regulējums, kurā ir paredzēts integrācijas nosacījums, un tā nesaderības gadījumā tā jautā, no kāda datuma patstāvīgai uzturēšanās atļaujai ir jārada sekas.

27 Šādos apstākļos *Raad van State* (Valsts padome, Nīderlande) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai, ņemot vērā Direktīvas [2003/86] 3. panta 3. punktu un 2012. gada 18. oktobra spriedumu *Nolan* (C-583/10, EU:C:2012:638), Tiesas kompetencē ir atbildēt uz Nīderlandes tiesas prejudiciālajiem jautājumiem par šīs direktīvas interpretāciju tiesvedībā par apgādnieku, kuri ir Nīderlandes pilsoņi, ģimenes locekļu uzturēšanās tiesībām, ja Nīderlandes tiesību aktos attiecīgā direktīva ir atzīta par tieši un bez nosacījumiem piemērojamu šiem ģimenes locekļiem?

2) Vai Direktīvas [2003/86] 15. panta 1. un 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietās aplūkotais, kurā ir paredzēts, ka tāda ārvalstnieka pieteikums patstāvīgas uzturēšanās atļaujas saņemšanai, kurš vairāk nekā piecus gadus ģimenes atkalapvienošanās nolūkā likumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā, var tikt noraidīts, ja ārvalstnieks nav izpildījis valsts tiesību aktos paredzētos integrācijas nosacījumus?

3) Vai Direktīvas [2003/86] 15. panta 1. un 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietās aplūkotais, uz kuru pamatojoties patstāvīga uzturēšanās atļauja var tikt izsniegta ne agrāk kā no pieteikuma iesniegšanas dienas?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

28 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Tiesas kompetencē saskaņā ar LESD 267. pantu ir interpretēt Direktīvas 2003/86 15. pantu tādās situācijās kā pamatlietā aplūkotās, kurās šai tiesai ir jālemj par patstāvīgas uzturēšanās atļaujas piešķiršanu trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, kurš nav izmantojis savas brīvas pārvietošanās tiesības, ja šī tiesību norma valsts tiesībās ir padarīta par tieši un bez nosacījumiem piemērojamu šādām situācijām.

29 Jānorāda, pirmkārt, ka Direktīvas 2003/86 2. panta c) punktā ir precizēts, ka jēdziens "apgādnieks" noteikti attiecas uz trešās valsts valstspiederīgo, un, otrkārt, ka šīs direktīvas 3. panta 3. punktā ir noteikts, ka tā nav piemērojama Savienības pilsoņa ģimenes locekļiem.

30 Tādējādi Savienības likumdevējs nav paredzējis minēto direktīvu piemērot tādam trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, kurš nav izmantojis savas brīvas pārvietošanās tiesības, kādi ir prasītāji pamatlietā, ko turklāt apstiprina Direktīvas 2003/86 sagatavošanas darbi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2011. gada 15. novembris, *Dereci* u.c., C-256/11, EU:C:2011:734, 48. un 49. punkts).

31 No Tiesas pastāvīgās judikatūras tomēr izriet, ka tās kompetencē ir lemt par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, kas attiecas uz Savienības tiesību normām tādās situācijās, kurās, pat ja pamatlietas fakti tieši neietilpst šo tiesību piemērošanas jomā, minēto tiesību normas ir kļuvušas piemērojamas ar valsts tiesībām tāpēc, ka tajās ir atsauce uz Savienības tiesību normu saturu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2011. gada 21. decembris, *Cicala*, C-482/10, EU:C:2011:868, 17. punkts; 2012. gada 18. oktobris, *Nolan*, C-583/10, EU:C:2012:638, 45. punkts, un 2016. gada 15. novembris, *Ullens de Schooten*, C-268/15, EU:C:2016:874, 53. punkts).

32 Šādās situācijās, lai novērstu turpmākas interpretāciju atšķirības, Savienības interesēs ir nodrošināt, ka no Savienības tiesībām pārņemtie noteikumi tiek interpretēti vienveidīgi (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2012. gada 18. oktobris, *Nolan*, C-583/10, EU:C:2012:638, 46. punkts, un 2018. gada 22. marts, *Jacob* un *Lassus*, C-327/16 un C-421/16, EU:C:2018:210, 34. punkts).

33 Tādējādi Tiesas veikta Savienības tiesību normu interpretācija situācijās, kuras nav to piemērošanas jomā, ir pamatota, ja ar valsts tiesībām, lai tiktu nodrošināta vienāda attieksme šādās situācijās un situācijās, kuras ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, šīs tiesību normas ir padarītas tieši un bez nosacījumiem piemērojamas šādām situācijām (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2011. gada 21. decembris, *Cicala*, C-482/10, EU:C:2011:868, 19. punkts; 2012. gada 18. oktobris, *Nolan*, C-583/10, EU:C:2012:638, 47. punkts, 2013. gada 7. novembris, *Romeo*, C-313/12, EU:C:2013:718, 33. punkts).

34 Šajā gadījumā iesniedzējtiesa, kas ir vienīgā, kuras kompetencē ir interpretēt valsts tiesības ar LESD 267. pantu izveidotās tiesu sadarbības sistēmas ietvaros (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1997. gada 17. jūlijs, *Leur-Bloem*, C-28/95, EU:C:1997:369, 33. punkts, un 2017. gada 14. jūnijs, *Online Games* u.c., C-685/15, EU:C:2017:452, 45. punkts), ir precizējusi, ka no Nīderlandes tiesībām izriet, ka tad, ja, kā tas ir šajā gadījumā, valsts likumdevējs vienu un to pašu noteikumu attiecina uz situāciju, kas ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, un situāciju, kura neietilpst šo tiesību piemērošanas jomā, šīm situācijām ir jāpiemēro identiski noteikumi. No tā šī tiesa secināja, ka saskaņā ar Nīderlandes tiesībām pamatlietās tai ir jāpiemēro Direktīvas 2003/86 15. pants.

35 Šādos apstākļos ir jāuzskata, kā to norāda arī Nīderlandes valdība, ka šī tiesību norma ar Nīderlandes tiesībām ir padarīta par tieši un bez nosacījumiem piemērojamu tādām situācijām kā pamatlietās aplūkotās un ka tādējādi Savienības interesēs ir tas, ka Tiesa lemj par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

36 Šo secinājumu nevar apšaubīt ar to, ka ar Direktīvas 2003/86 3. panta 3. punktu no šīs direktīvas piemērošanas jomas skaidri ir izslēgtas tādas situācijas kā pamatlietās aplūkotās.

37 Šajā ziņā ir jāuzsver, ka Tiesa jau ir atzinusi, ka tad, ja šī sprieduma 33. punktā minētais nosacījums ir izpildīts, tās kompetenci var konstatēt arī situācijās, uz kurām attiecas gadījums, kad ir skaidri paredzēta izslēgšana no Savienības tiesību akta piemērošanas jomas (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2017. gada 19. oktobris, *Solar Electric Martinique*, C-303/16, EU:C:2017:773, 29. un 30. punkts, kā arī 2018. gada 27. jūnijs, *SGI* un *Valériane*, C-459/17 un C-460/17, EU:C:2018:501, 28. punkts).

38 Šis risinājums ir pilnībā saderīgs ar šī sprieduma 31.–33. punktā atgādināto Tiesas pastāvīgo judikatūru, kuras mērķis tieši ir ļaut Tiesai lemt par Savienības tiesību normu interpretāciju neatkarīgi no apstākļiem, kādos tās ir paredzēts piemērot, situācijās, ko Līgumu autori vai Savienības likumdevējs nav atzinuši par lietderīgu iekļaut šo tiesību normu piemērošanas jomā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1990. gada 18. oktobris, *Dzodzi*, C-297/88 un C-197/89, EU:C:1990:360, 37. punkts).

39 Šādā kontekstā Tiesas kompetence saprātīgi nevar atšķirties atkarībā no tā, vai attiecīgās tiesību normas piemērošanas joma ir ierobežota, izmantojot pozitīvu definīciju vai nosakot dažus izslēgšanas gadījumus, jo abas šīs likumdošanas metodes var tikt izmantotas vienādi.

40 Turklāt ir jākonstatē, ka šajā gadījumā Savienības pilsoņu ģimenes locekļu izslēgšana no Direktīvas 2003/86 piemērošanas jomas izriet gan no šīs direktīvas 2. panta c) punktā ietvertā jēdziena "apgādnieks" definīcijas, gan no tās 3. panta 3. punktā paredzētā izslēgšanas gadījuma.

41 Turklāt, lai gan iesniedzējtiesa norāda, ka tās šaubas attiecībā uz Tiesas kompetenci izriet no 2012. gada 18. oktobra sprieduma *Nolan* (C-583/10, EU:C:2012:638), ir svarīgi norādīt, ka lietai, kurā tika taisīts minētais spriedums, bija raksturīgas īpatnības, kas nepastāv pamatlietās.

42 Pirmkārt, lietā, kurā tika taisīts minētais spriedums, Tiesas kompetences atzīšana esot izraisījusi nesaderību ar pašu attiecīgā Savienības tiesību akta loģiku, kas izrietēja no iekšējā tirgus izveides un darbības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2012. gada 18. oktobris, *Nolan*, C-583/10, EU:C:2012:638, 36.–41. punkts).

43 Otrkārt, minētajā lietā tieša un beznosacījumu atsaukšanās valsts tiesībās uz Savienības tiesībām, kāda ir konstatēta šī sprieduma 35. punktā, nevarēja tikt pierādīta, pamatojoties uz Tiesai nodotajos lietas materiālos ietvertajām norādēm (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2012. gada 18. oktobris, *Nolan*, C-583/10, EU:C:2012:638, 51. un 52. punkts).

44 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Tiesas kompetencē saskaņā ar LESD 267. pantu ir interpretēt Direktīvas 2003/86 15. pantu tādās situācijās kā pamatlietā aplūkotās, kurās iesniedzējtiesai ir jālemj par patstāvīgas uzturēšanās atļaujas piešķiršanu trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir tāda Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, kurš nav izmantojis savas brīvas pārvietošanās tiesības, ja šī tiesību norma valsts tiesībās ir padarīta par tieši un bez nosacījumiem piemērojamu šādām situācijām.

Par otro jautājumu

45 Uzdodot otro jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2003/86 15. panta 1. un 4. punkts pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kas ļauj noraidīt pieteikumu izsniegt patstāvīgu uzturēšanās atļauju, kuru ir iesniedzis trešās valsts valstspiederīgais, kas vairāk nekā piecus gadus ir uzturējies dalībvalsts teritorijā ģimenes atkalapvienošanās ietvaros, ja viņš nav pierādījis, ka ir sekmīgi nokārtojis sabiedriskās integrācijas pārbaudījumu saistībā ar valodu un šīs dalībvalsts sabiedrību.

46 Direktīvas 2003/86 15. panta 1. punktā ir paredzēts, ka ne vēlāk kā pēc piecu gadu uzturēšanās un ar nosacījumu, ka ģimenes locekļiem nav piešķirta uzturēšanās atļauja citu iemeslu, nevis ģimenes atkalapvienošanās dēļ, laulātais vai neprecējies partneris un bērns, kurš sasniedzis pilngadību, nepieciešamības gadījumā iesniedzot pieteikumu, ir tiesīgs saņemt patstāvīgu uzturēšanās atļauju, kas nav saistīta ar apgādnieka uzturēšanās atļauju.

47 Šīs direktīvas 15. panta 4. punktā savukārt ir precizēts, ka nosacījumi, kas ir piemērojami šīs uzturēšanās atļaujas piešķiršanai un ilgumam, ir definēti valsts tiesībās.

48 No abu šo tiesību normu apvienojuma izriet, ka, lai gan patstāvīgas uzturēšanās atļaujas piešķiršana principā ir tiesības, beidzoties piecu gadu uzturēšanās posmam kādas dalībvalsts teritorijā ģimenes atkalapvienošanās ietvaros, Savienības likumdevējs tomēr ir ļāvis dalībvalstīm šādas atļaujas piešķiršanai izvirzīt dažus nosacījumus, kas tām ir jānosaka.

49 Direktīvas 2003/86 15. panta 4. punktā ieviešot atsauci uz valsts tiesībām, Savienības likumdevējs tādējādi ir norādījis, ka tas vēlējās katras dalībvalsts ziņā atstāt izvēli noteikt, ar kādiem nosacījumiem patstāvīga uzturēšanās atļauja būtu jāizsniedz trešās valsts valstspiederīgajam, kas piecus gadus ir uzturējies tās teritorijā ģimenes atkalapvienošanās ietvaros (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2018. gada 12. aprīlis, A un S, C-550/16, EU:C:2018:248, 42. punkts).

50 Šajā ziņā noteikumi, kuri reglamentē patstāvīgas uzturēšanās atļaujas piešķiršanu, tādējādi atšķiras no noteikumiem par atļauju uz ģimenes atkalapvienošanos, kas paredz precīzus pozitīvus pienākumus un kas Direktīvā 2003/86 paredzētos gadījumos dalībvalstīm liek atļaut šo atkalapvienošanos, neīstenojot savu rīcības brīvību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 9. jūlijs, K un A, C-153/14, EU:C:2015:453, 46. punkts).

51 Tomēr, lai gan šīs direktīvas 15. panta 1. punktā minētā laikposma beigās parasti patstāvīga atļauja tiek piešķirta, minētās direktīvas 15. panta 4. punktā dalībvalstīm atzīto rīcības brīvību tās nevar izmantot tādā veidā, kas apdraudētu šī panta mērķi, kā tas ir uzsvērts šīs pašas direktīvas 15. apsvērumā – ļaut apgādnieka ģimenes locekļiem piekļūt no viņa neatkarīgam statusam, kā arī minētā panta lietderīgo iedarbību (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2015. gada 9. jūlijs, K un A, C-153/14, EU:C:2015:453, 50. punkts).

52 Tādējādi papildu nosacījumi, kādus dalībvalsts izvirza patstāvīgas uzturēšanās atļaujas piešķiršanai, nevar būt tik stingri, ka tie rada grūti pārvaramu šķēršli, kas Direktīvas 2003/86 15. panta 1. punktā minētajiem trešo valstu valstspiederīgajiem parasti praktiski liedz iegūt šādu atļauju šajā tiesību normā paredzētā termiņa beigās (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2015. gada 9. jūlijs, K un A, C-153/14, EU:C:2015:453, 59. punkts).

53 Tā kā šīs direktīvas 15. panta 4. punktā šajā ziņā nav norāžu, šis šajā tiesību normā dalībvalstīm atzītās iespējas ierobežojums nevar vispārīgi liegt šīm dalībvalstīm ieviest būtiskus nosacījumus.

54 Šajā kontekstā nevar izslēgt, ka dalībvalsts var patstāvīgas uzturēšanās atļaujas piešķiršanai izvirzīt nosacījumu, ka ir sekmīgi jānokārto sabiedriskās integrācijas pārbaudījums saistībā ar valodu un šīs dalībvalsts sabiedrību.

55 Pirmkārt, nosacījumu ieviešana attiecībā uz integrāciju, šķiet, ir saderīga ar to, ka Savienības likumdevējs ir nostiprinājis vispārīgu mērķi atvieglot trešo valstu valstspiederīgo integrāciju dalībvalstīs, kas ir pausts Direktīvas 2003/86 15. apsvērumā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2006. gada 27. jūnijs, Parlaments/Padome, C-540/03, EU:C:2006:429, 69. punkts, un 2015. gada 9. jūlijs, K un A, C-153/14, EU:C:2015:453, 53. punkts).

56 Otrkārt, ir jāatgādina, ka Direktīvas 2003/86 7. panta 2. punktā dalībvalstīm ir ļauts pieprasīt trešo valstu valstspiederīgajiem īstenot integrācijas pasākumus, neierobežojot tos ar laikposmu pirms viņu uzņemšanas savā teritorijā.

57 Šādos apstākļos dalībvalsts iespējami pieņemto pasākumu efektivitāte Direktīvas 2003/86 7. panta 2. punkta ietvaros varētu tikt vājināta, ja trešās valsts valstspiederīgā neintegrēšanās piecu gadu laikposma beigās nekādā ziņā nevarētu būt šķērslis viņa uzturēšanās tiesību nostiprināšanai atbilstoši šīs direktīvas 15. pantam.

58 Turklāt ir jākonstatē, ka precīzākas saskaņošanas kontekstā, kas ir veikta ar Direktīvu 2003/109, Savienības likumdevējs šīs direktīvas 5. panta 2. punktā konkrēti ir ļāvis dalībvalstīm pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai izvirzīt integrācijas nosacījumus.

59 Treškārt, ciktāl tiesības saņemt patstāvīgu uzturēšanās atļauju tiek atzītas pēc piecu gadu uzturēšanās laikposma kādas dalībvalsts teritorijā, attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem būtu bijis jābūt iespējai iegūt kādas valodas zināšanas, kā arī zināšanas par šīs dalībvalsts sabiedrību, kas viņiem principā ļauj sekmīgi nokārtot ar šiem elementiem saistīto pārbaudījumu. Tādējādi to, ka šajā ziņā ir izvirzīta prasība, vispārīgi nevar uzskatīt par apstākli, kas 15. panta 1. punktam var atņemt tā lietderīgo iedarbību.

60 To ņemot vērā, lai aizsargātu šīs tiesību normas mērķi un saskaņā ar samērīguma principu, kas ir viens no Savienības tiesību vispārējiem principiem, konkrētiem šādas prasības īstenošanas noteikumiem ir jābūt atbilstošiem valsts tiesiskajā regulējumā paredzēto mērķu sasniegšanai, un tie nedrīkst pārsniegt to, kas ir vajadzīgs to sasniegšanai (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2015. gada 9. jūlijs, K un A, C-153/14, EU:C:2015:453, 51. punkts).

61 Pienākumam sekmīgi nokārtot sabiedriskās integrācijas pienākumu ir jāļauj apliecināt, ka attiecīgie trešo valstu valstspiederīgie ir ieguvuši gan valodas zināšanas, gan zināšanas par uzņemošās dalībvalsts sabiedrību, kas neapšaubāmi ir noderīgas, lai nodrošinātu viņu integrāciju šajā dalībvalstī (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2015. gada 4. jūnijs, P un S, C-579/13, EU:C:2015:369, 48. punkts, un 2015. gada 9. jūlijs, K un A, C-153/14, EU:C:2015:453, 53. un 54. punkts).

62 Tomēr šis pienākums nekādā ziņā nevar pārsniegt to, kas ir vajadzīgs, lai sasniegtu minēto trešo valstu valstspiederīgo integrācijas veicināšanas mērķi.

63 Tas it īpaši nozīmē, ka prasītās zināšanas, lai sekmīgi nokārtotu sabiedriskās integrācijas pārbaudījumu, atbilst pamatlīmenim, ka valsts tiesiskajā regulējumā izvirzītais nosacījums neizraisa to, ka tiek traucēta patstāvīgas uzturēšanās atļaujas piešķiršana trešo valstu valstspiederīgajiem, kas ir iesnieguši pierādījumus par vēlmi sekmīgi nokārtot šo pārbaudījumu un par šajā ziņā pieliktajam pūlēm, ka pienācīgi tiek ņemti vērā īpaši individuāli apstākļi un ka ar minēto pārbaudījumu saistītās izmaksas nav pārmērīgi lielas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 9. jūlijs, K un A, C-153/14, EU:C:2015:453, 54.–70. punkts).

64 Šajā ziņā ir svarīgi uzsvērt, ka tādi apstākļi kā attiecīgo apgādnieka ģimenes locekļu vecums, izglītības līmenis, finansiālā situācija vai veselības stāvoklis ir piemēroti, lai kompetentās iestādes patstāvīgas uzturēšanās atļaujas piešķiršanai neizvirzītu nosacījumu par sabiedriskās integrācijas pārbaudījuma

sekmīgu nokārtošanu, ja šo apstākļu dēļ izrādās, ka viņi uz šo pārbaudījumu nespēj ierasties vai nespēj to sekmīgi nokārtot (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 9. jūlijs, K un A, C-153/14, EU:C:2015:453, 58. punkts).

65 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2003/86 15. panta 1. un 4. punkts pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kas ļauj noraidīt pieteikumu par patstāvīgas uzturēšanās atļaujas piešķiršanu, kuru ir iesniedzis trešās valsts valstspiederīgais, kas vairāk nekā piecus gadus ir uzturējies kādas dalībvalsts teritorijā ģimenes atkalapvienošanās dēļ, ja viņš nav pierādījis, ka ir sekmīgi nokārtojis sabiedriskās integrācijas pārbaudījumu saistībā ar valodu un šīs dalībvalsts sabiedrību, ciktāl konkrēti pienākuma sekmīgi nokārtot šo pārbaudījumu izpildes noteikumi nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs, lai sasniegtu mērķi veicināt trešo valstu valstspiederīgo integrāciju.

Par trešo jautājumu

66 Uzdodot trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2003/86 15. panta 1. un 4. punkts pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēts, ka patstāvīga uzturēšanās atļauja var tikt izsniegta tikai no dienas, kad ir iesniegts ar to saistīts pieteikums.

67 Vispirms ir jānorāda, ka Direktīvas 2003/86 15. pantā nav konkrēta noteikuma par patstāvīgas uzturēšanās atļaujas piešķiršanas procedūras norisi vai *a fortiori* dienu, kurā šīs atļaujas piešķiršanai ir jārada sekas.

68 Neviens no šīs tiesību normas elementiem nenorāda, ka minētās atļaujas piešķiršana vienkārši būtu deklaratīvs akts, jo šīs direktīvas 15. panta 1. punktā turklāt skaidri ir paredzēts, ka tiesībām uz šādu atļauju dalībvalstis var izvirzīt nosacījumu par pieteikuma iesniegšanu.

69 Visbeidzot no minētās direktīvas 15. panta 4. punkta izriet, ka dalībvalstīm ir jāparedz nosacījumi, kas ir piemērojami patstāvīgas uzturēšanās atļaujas piešķiršanai, kuros var ietilpt procesuāli nosacījumi, kas attiecas uz šīs atļaujas piešķiršanu.

70 Lai gan no šī sprieduma 52. punktā ietvertajiem apsvērumiem izriet, ka šī iespēja nevar tikt izmantota, lai ieviestu noteikumu, kas rada grūti pārvaramu šķērsli, kurš parasti praktiski liedz Direktīvas 2003/86 15. panta 1. punktā minētajiem trešo valstu valstspiederīgajiem iegūt šādu atļauju šajā tiesību normā paredzētā termiņa beigās, ir jāuzskata, ka tiesiskais regulējums, kurā ir paredzēts, ka patstāvīga uzturēšanās atļauja var tikt izsniegta tikai no dienas, kad ir iesniegts ar to saistīts pieteikums, acīmredzami nevar izraisīt šādas sekas.

71 Tādējādi uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2003/86 15. panta 1. un 4. punkts pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēts, ka patstāvīga uzturēšanās atļauja var tikt piešķirta tikai no dienas, kad ir iesniegts ar to saistīts pieteikums.

Par tiesāšanās izdevumiem

72 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

1) **Tiesas kompetencē saskaņā ar LESD 267. pantu ir interpretēt Padomes Direktīvas 2003/86/EK (2003. gada 22. septembris) par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos 15. pantu tādās situācijās kā pamatlietā aplūkotās, kurās iesniedzējtiesai ir jālemj par patstāvīgas uzturēšanās atļaujas piešķiršanu trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir tāda Eiropas Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, kurš nav izmantojis savas brīvas pārvietošanās tiesības, ja šī tiesību norma valsts tiesībās ir padarīta par tieši un bez nosacījumiem piemērojamu šādām situācijām.**

2) **Direktīvas 2003/86 15. panta 1. un 4. punkts pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kas ļauj noraidīt pieteikumu par patstāvīgas uzturēšanās atļaujas piešķiršanu, kuru ir iesniedzis trešās valsts valstspiederīgais, kas vairāk nekā piecus gadus ir uzturējies kādas dalībvalsts teritorijā ģimenes atkalapvienošanās ietvaros, ja viņš nav pierādījis, ka ir sekmīgi nokārtojis sabiedriskās integrācijas pārbaudījumu saistībā ar valodu un šīs dalībvalsts sabiedrību, ciktāl konkrēti pienākuma sekmīgi nokārtot šo pārbaudījumu izpildes noteikumi nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs, lai sasniegtu mērķi veicināt trešo valstu valstspiederīgo integrāciju.**

3) **Direktīvas 2003/86 15. panta 1. un 4. punkts pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēts, ka patstāvīga uzturēšanās atļauja var tikt piešķirta tikai no dienas, kad ir iesniegts ar to saistīts pieteikums.**

[Paraksti]